

Ажывіць даўніну

РЭКАНСТРУКЦЫЯ БЕЗ ПАЛІТЫКІ, або Як ақунуца ў мінулую эпоху

У той час як маленькія дзяўчынкі гуляюць у прынцэс, хлопчкі майструюць цацачныя даспехі і ўяўляюць сябе рыцарамі. Але што, калі хлопчык пасталеў, а з даспехамі так і не развітаўся? Звон мячоў і сцягі на ветры хвалююць яго душу... Гульні вырастаюць разам з дзецьмі, правілы ўскладняюцца, драўляныя мячы ператвараюцца ў сталёныя, фіранкі на плячах — у шыкоўныя плашчы... Заінтрыгаваныя? Дазвольце вам расправесці пра дарослыя гульні ў рыцараў.

У Беларусі існуе некалькі дзясяткаў клубаў гістарычнай рэканструкцыі. Штогод у месцах, якія славіцца сваёй гісторыяй, арганізуюцца фестывалі. У Мір, Навагрудак, Нясвіж, Ліду з'язджаюцца рэканструктары з усёй краіны і з-за яе межаў. На гэтых фестывалах вы сустрэнеце і змрочных рыцараў, і гандляроў-рабеснікаў, і менестрэляў з варажбіткамі, і іншых прадстаўнікоў пэўнай эпохі.

— У клуб гістарычнай рэканструкцыі «Люцэрн» я патрапіла амаль выпадкова, — прыгадвае першакурсніца Беларускай дзяржаўнай акадэміі авіяцыі Лізавета БУЙКОВА. — Хацела заняцца стральбой з лука, і мая знаёмая сказала, што лучнікі павінны быць у гэтым клубе. У рэшце рэшт высветлілася, што іх там няма, але мяне нават не прыйшлося ўгаворваць запісацца да іх на танцы, а далей — пай-

шло-паехала. Хацелася б прыгадаць добрым словам кіраўніцу нашай жаночай часткі калектыву Ірыну Міхайлаўну Салавей, якая ў свой час вельмі дапамагла мне асвоіцца.

«Люцэрн» існуе з 2012 года, але сам клуб быў створаны ў 1994 годзе. Чатыры гады таму змяніліся тэматыка і назва: з асвятлення падзей XIII стагоддзя перайшлі на XIV стагод-

дзе, «Ордэн храма» стаў «Люцэрнам» (назва паходзіць ад вобласці ў Швейцарыі).

— У клубе зараз больш дзяўчат. Ім, напэўна, у чымсьці прасцей: не трэба рабіць даспехі, якія каштуюць немалых грошай (але калі вельмі хочацца, то можна і зрабіць), і трэніроўкі па танцах не такія цяжкія, як баявыя для юнакоў, — лічыць Ліза. — Думаю, з-за гэтага хлопцаў не так шмат. Не кожны вытрымае такую дысцыпліну і такія нагрукі, асабліва на пачатку, калі яшчэ не выпрацаваны неабходныя навыкі.

Прайшло тры з паловай гады з майго першага дня ў клубе. Магу з упэўненасцю сказаць, што з таго часу маё жыццё моцна змянілася. Спачатку бацькі хваляваліся, што маё захапленне адаб'еца на вучобе. Але, па праўдзе кажучы, мая вучоба зусім не пацярпела. Проста час, які раней праводзіла за камп'ютарам, я цяпер прысвячаю любімаму занятку.

У нас год дзеліцца на некалькі сезонаў. Большую яго частку ўдзельнікі клуба шыюць, чыняць, дапаўняюць свае касцюмы, упрыгожванні, прадметы быту і рыхтуюцца да новага сезона фестывалю. Лета мы праводзім у раз'ездах па Беларусі і іншых краінах. Адзінае, што нас абмяжоўвае, — гэта рэсурсы. Звычайна ўсё ўпіраецца ў транспарт.

Самі фестывалі, як правіла, праходзяць па выхадных і доўжацца два-тры дні. Выезд

падобны на гіганцкі сямейны пікнік, але «сва-якоў», як кажа Лізавета, занадта шмат, каб усіх іх запомніць.

— Што мне больш за ўсё падабаецца ў рэканструкцыі? — задумалася мая суразмоўца. Магу вылучыць некалькі асноўных момантаў. Па-першае, у ёй няма палітыкі. Беларусы, палякі, украінцы, рускія — мы ўсе сябры. Па-другое, рэканструкцыя — гэта асобны маленькі свет, ён практычна раўназначны слову «культура». Быць рэканструктарам — значыць, быць швачкай, танцорам, артыстам, рамеснікам, любіць паходы, прыроду, жывёл, фаер-шоу, гульні, у якія гулялі стагоддзі таму, умець страляць з лука і, вядома ж, любіць турніры — пешыя і конныя. Трэба ўсведамляць і паважаць тое, што ты робіш, бо многім традыцыям, заняткам і ўсякім дробязям куды больш гадоў, чым ты думаў.

Размаўляючы з гэтай дзяўчынай, я бачыла шчырую захапленасць у яе вачах. Для мяне такія людзі, як яна, падобныя да чараўнікоў. Яны ўваскрашаюць — няхай толькі на час прадстаўлення — даўно мінулую эпоху, дапамагаюць адчуць дух таго часу — часу сапраўдных мужчын, адчайных учынкаў, подзвігаў і вытанчаных дам.

Арына КАГАЛЁНАК,
студэнтка I курса

Беларускай дзяржаўнай акадэміі авіяцыі.

Гісторыя паг нагамі

ШУКАЦЬ І ЗНАХОДЗІЦЬ

Ці стануць гарадскія квэсты сур'ёзным бізнесам?

Сёння неверагодную папулярнасць у моладзі і не толькі набіраюць квэсты. Магчыма, людзям надакучыла бавіць час ва ўжо звыклых кінатэатрах ды кавярнях, таму яны і шукаюць нязведанае. Апроч іншых праводзяцца і не зусім звычайныя гульні — гарадскія квэсты. Яны для тых, хто любіць вуліцы горада так жа моцна, як і авантуры.

Гуляць і вучыцца

У сталіцы на такіх квэстах спецыялізуецца платформа Шукай.by. Паўтара года таму яна была створана праграмістам Яраславам Ліхачэўскім: «Мы з сяброўкай вырашылі, што нам надакучыла працаваць у карпарацыі, хацелі зрабіць турыстычны сэрвіс, але іх і так ужо было шмат, таму стварылі гэты праект».

Ідэя была рэалізавана вельмі хутка — праз два тыдні пасля задумы прайшоў і сам квэст, паўдзельнічаць у якім захацелі больш як 500 чалавек. Калі іншыя гульні маюць даволі шырокае кола тэм, то для Шукай.by галоўнымі з'яўляюцца культура і гісторыя Беларусі. Доказ гэтакі — і самы вядомы квэст платформы «12 апосталаў», які праводзіцца ў Нясвіжскім палацы і над якім, па словах Яраслава Ліхачэўскага, каманда працавала даўжэй за ўсё: «Задача ў Нясвіжы — пошук 12 залатых апосталаў. Каб іх знайсці, трэба пазнаёміцца з прывідамі князёў, якія ў той

час жылі, і выканаць іх заданні. У нас там усе вядомыя асобы — і пане Каханку, і Рыбанька, і Марыя Дарота Радзівіл».

Акрамя нясвіжскага, Шукай.by ладзіць і іншыя квэсты. Напрыклад, па рамантычных легендах і паданнях Мінска, у музеі Петруся Броўкі, па мінскім метро. І нельга сказаць, што ўсё гэта — проста забава. «Я дакладна ведаю адно: дзеці навучаюцца ў гульні ўсёму на свеце, праз яе пазнаецца навакольны свет. Менавіта таму мы і выбралі такую форму для падачы гісторыка-культурных звестак», — кажа Яраслаў.

Ствары гульні сам

Увогуле, прыдумаць сюжэт не так і лёгка. Ствараючы квэст, Яраслаў з камандай шмат часу правялі ў архівах, працавалі з дакументамі, раіліся з музейнымі супрацоўнікамі, прапрацоўвалі гістарычную дакладнасць. А вось для гарадскіх гульняў не трэба амаль нічога, акрамя эрудыцыі і вольнага часу, таму каманда падтрымлівае іні-

Князь Радзівіл дае парады па пошуку 12 апосталаў.

цыятыву людзей, якія самі хочуць прыдумаць квэст, — заахвочвае іх, каб яны стваралі турыстычны праект самастойна. Напрыклад, квэст у музеі Петруся Броўкі зроблены яго супрацоўнікамі.

Пашпацыраваць па горадзе прыходзіць у асноўным моладзь, але Яраслаў хоча прыцягнуць больш падлеткаў: «Важна зацікавіць іх гісторыяй праз гульні».

Зараз у камандзе Шукай.by дзесяць чалавек, якія займаюцца распрацоўкай мабільных праграм, астатнія — прыдумваюць квэсты. Яраслаў з сябрамі працуюць над сур'ёзным сэрвісам для беларускіх музеяў і палацаў — інструментам, які зробіць экскурсіі больш цікавымі. Там будуць рэчы нахшталь інтэрактыўных карт месца, як у камп'ютарнай гульні, музейны кантэнт, інфармацыя пра экспазіцыю і гісторыю, аўдыёгід.

Усе любяць каханне

У Беларусі шмат цікавых месцаў, а тэм — яшчэ больш, лічыць Яраслаў Ліхачэўскі. «Усё гэта трэба раскаваць і паказваць людзям. Якая б вялікая ў нас каманда ні была, жыцця на гэта не хопіць, таму задача ў заахвочванні іншых».

Да канкурэнтаў-квэструмаў у Шукай.by ставяцца спакойна. «Мы

дапамагаем адзін аднаму. Ускосна спаборнічаем нават з кінатэатрамі, бо людзі выбіраюць: паглядзець фільм ці пагуляць па горадзе. Але ўсе мы робім прынцыпова розныя прадукты. Зараз квэструмы — трэндавая рэч, праз іх даведваюцца і пра нас. Людзі згулялі квэст у пакоі, а пасля хочуць авантурных прыгод у горадзе».

Самая папулярная гульня Шукай.by у Мінску — пра каханне, бо «ўсе ж любяць каханне». «Мы хацелі пазнаёміць людзей з гарадскімі легендамі, — расказвае Яраслаў, — але іх трэба было неяк звязаць у адзіны аповед. Таму мы знайшлі персанажа — гарадскога цмока, які быццам скраў прыгажуню, а нам трэба яе вызваліць».

Які пароль ад Wi-Fi?

Квэсты — выдатная рэч для знаёмства з гісторыяй. Прыклад — музей Петруся Броўкі. У яго часта водзяць школьнікаў, якім там бывае сумна, бо дзеці слухаюць сухія факты з біяграфіі пісьменніка. А зараз там з'явіўся квэст, ён вельмі просты, але цікавы і карысны. Напрыклад, пароль ад музейнага Wi-Fi — дзень нараджэння Петруся Броўкі. Гэтую інфармацыю вельмі лёгка можна знайсці ў экспазіцыі. А тут дзеці яшчэ і спаборнічаюць

— хто даведаецца хутчэй, той хутчэй пройдзе гульні. Дарослых зацікавіць так жа лёгка. «Мы гэта яшчэ ў Нясвіжы пабачылі. Яны гуляюць не менш ахвотна, чым дзеці».

Праект Шукай.by без перабольшвання можа стаць для Мінска яшчэ адной турыстычнай «разыначкай» — з яго дапамогай госці даведаюцца пра гісторыю і сталіцы, і нашай краіны. Яраслаў Ліхачэўскі кажа, што хацеў бы, каб квэсты былі накіраваныя не толькі на ўнутранага турыста, але і на замежнага: «Штогод праз Нясвіжскі комплекс праходзіць 400 тысяч чалавек. Гэта дастаткова сур'ёзны бізнес. У Нясвіжы ўсё робіцца па-еўрапейску, іншым турыстычным месцам трэба на яго раўняцца».

Да Версаль — адзін крок

Яраслаў лічыць, што ў нашай краіне магчыма стварыць вялікі турыстычны трафік.

Але пакуль каманда Шукай.by збіраецца працаваць у Еўропе, рабіць праекты для іх музеяў. А пасля яны абавязкова перанясучь усё прыдуманнае ў Беларусь. «Дапаможам нашай спадчыне адрадыцца, — абяцае Яраслаў і дадае, што няма сэнсу пачынаць з маленькага. — У Еўропе мы будзем ладзіць квэсты ў Версаль і Таўэры. Калі можаш зрабіць вялікае — рабі. Таму ў Мінску мы пачалі з Нясвіжа».

Адна з нерэалізаваных задум Шукай.by — веласіпедная гульня ў Налібоцкай пушчы — пакуль іх самая грандыёзная ідэя. Падчас Вялікай Айчыннай вайны ў пушчу баяліся заходзіць немцы — гэта была тэрыторыя партызан. Там засталіся рэшткі сядзібы Тышкевіча, таксама гэтыя мясціны звязаныя з імем Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча. Нікога не пакіне раўнадушным чароўная прырода пушчы. Яраслаў кажа, што яны ўжо нават склалі маршрут: «Але, калі праклалі дарогу, высветлілася, што там няма моста праз рачулку. Мы падлічылі, што можам аднавіць яго самі. Будзем збіраць грошы». Спадзяюся, у іх усё атрымаецца.

Маргарыта ДЗЯХЦЯР.

На шляху да таямніцы.